

Valvira

Sosiaali- ja terveysalan
lupa- ja valvontavirasto

Skyldigheter för tillhandahållare av socialvårdstjänster enligt kunduppgiftslagen

Essi Haglund, överinspektör

Innehåll

- Valvira övervakar att klientdatasystemen inom socialvården uppfyller kraven
- Klientdatasystem som överensstämmer med kraven
- Profiler i Klientdataarkivet för socialvården
- Skyldigheter för tjänstetillhandahållare inom socialvården
- Tidsfrister för sparande av klienthandlingar
- Vad innebär anslutningsskyldigheten för tjänstetillhandahållaren?
- Lagstiftning och ytterligare material

Valvira övervakar att klientdatasystemen inom socialvården uppfyller kraven

- Valvira **främjar och övervakar** på basis av lagen om elektronisk behandling av klientuppgifter inom social- och hälsovården (kunduppgiftslagen) bland annat att de väsentliga kraven på informationssystem för behandling av klientuppgifter inom socialvården uppfylls ([kunduppgiftslagen 40 § 1 mom.](#))
- Valvira kan med stöd av kunduppgiftslagen övervaka **dem som producerar informationssystemtjänster** och **de tjänstetillhandahållare** som använder informationssystemet (kunduppgiftslagen 44 §)
 - Den som producerar av informationssystemtjänster tillverkar i allmänhet också informationssystem.
- Registreringen av kunddatasystem i Valviras informationssystemregister är en form av förhandsövervakning.
 - Den som producerar informationssystemtjänster ansvarar för att registeranmälan görs.
 - Valvira kontrollerar på systemblanketten att informationssystemet uppfyller de obligatoriska kraven på systemprofilen innan uppgifterna uppdateras i Valviras informationssystemregister.
- Om Valvira får kännedom om ett informationssystem enligt kunduppgiftslagen som inte har registrerats, börjar Valvira utreda saken i enlighet med sin tillsynsuppgift.

Klientdatasystem som överensstämmer med kraven

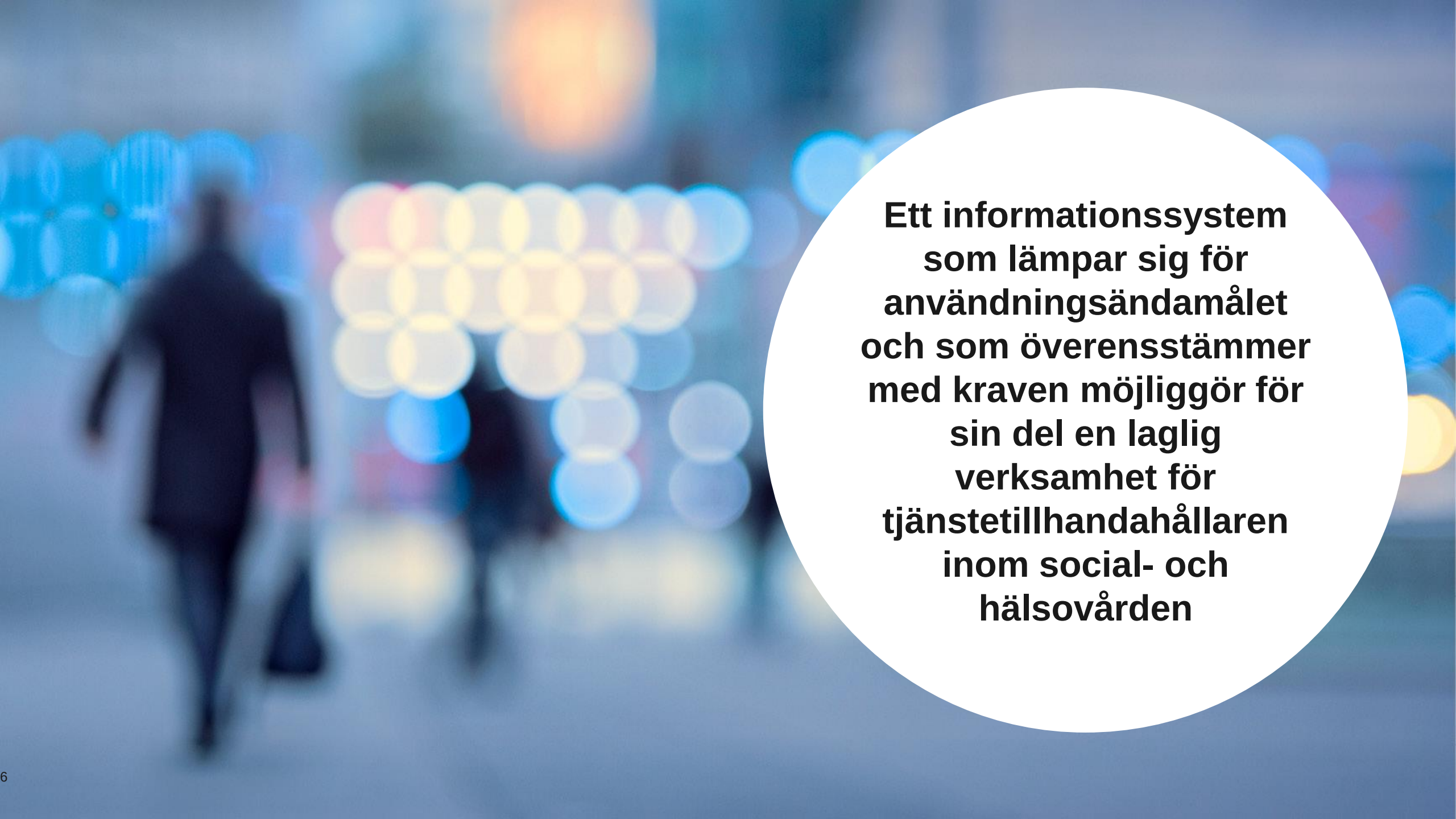
1/2

- Det/De informationssystem som en tjänstetillhandahållare inom socialvården använder ska
 1. motsvara tjänstetillhandahållarens verksamhet **till sitt användningsändamål** och uppfylla **de väsentliga kraven** i anslutning till tjänstetillhandahållarens verksamhet (kunduppgiftslagen 34 § 2 mom.)
 - Ett klientdatasystem som motsvarar användningsändamålet stöder alla de [profiler inom socialvården](#) som gör det möjligt för tjänstetillhandahållaren/yrkespersonen att uppfylla de krav som i olika lagar ställs på verksamheten.
 2. uppfylla de väsentliga kraven enligt användningsändamålet (kunduppgiftslagen 34 § 1 mom.)
 - a. funktionella krav
 - Grundar sig på substanslagstiftningen inom socialvården (till exempel lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården, lagen om klienthandlingar inom socialvården).
 - b. interoperabilitet
 - Informationssystem som ansluts till Kanta-tjänsterna sparar klientuppgifter i Kanta-tjänsterna så att uppgifterna kan sökas och visas även med ett annat informationssystem.
 - c. informationssäkerhet och dataskydd
 - Informationssystem som behandlar klientuppgifter inom socialvården uppfyller säkerhetskraven för sitt ändamål så att **konfidentialitet, integritet** och **tillgång** till klientuppgifterna kan säkerställas.

Klientdatasystem som överensstämmer med kraven

2/2

- Informationssystem av klass A (A1, A2 och A3) ska certifieras innan de tas i bruk. Certifiering innebär att
 - FPA granskar informationssystemets interoperabilitet med Kanta-tjänsterna och andra anslutna informationssystem (klasserna A2 och A3, utlåtande om samtestning)
 - bedömningsorganet för informationssäkerhet bedömer informationssäkerheten i informationssystemet minst med tre års mellanrum (klasserna A1, A2 och A3, informationssäkerhetsintyg)
- Tjänstetillhandahållaren ska kontrollera att uppgifterna om de informationssystem som används i verksamheten är uppdaterade i Valvira's informationssystemregister ([THL:s föreskrift 4/2021, kapitel 9](#)).
 - Om intyget över bedömning av informationssäkerheten för informationssystemet har blivit föråldrat, antecknar Valvira en betydande avvikelse i registret ([kunduppgiftslagen 30 § 2 mom. 5 punkten](#)). Valvira utreder saken i enlighet med sin tillsynsuppgift.
 - Om ett intyg över bedömning av informationssäkerheten har gått ut, får informationssystemet inte tas i bruk för produktion ([kunduppgiftslagen 31 § 2 mom.](#)).
- Informationssystemets uppfyllelse av kraven kan kontrolleras i [Valvira's informationssystemregister](#).

**Ett informationssystem
som lämpar sig för
användningsändamålet
och som överensstämmer
med kraven möjliggör för
sin del en laglig
verksamhet för
tjänstetillhandahållaren
inom social- och
hälsovården**

Profiler i Klientdataarkivet för socialvården

- [Profilerna i Klientdataarkivet för socialvården](#) konkretiserar vilka 1) funktioner 2) datainnehåll och 3) krav på informationssäkerhet som ska ha genomförts i informationssystemet
 - På mellanbladet Toiminnot (Funktioner) anges de funktioner som krävs för profilerna, inklusive tidsfrister.
 - I arbetsförloppen för testfallen vid FPA:s samtestning beaktas också de funktionella kraven.
 - På mellanbladet Tietosisällöt (Datainnehåll) anges de datainnehåll som krävs för profilerna, inklusive tidsfrister.
 - [I tjänsten för handlingsstrukturer och metadata för socialvården](#) (Sosmeta) finns exakta krav som gäller handlingar.
 - Vid FPA:s samtestning kontrolleras att de datainnehåll som sparas i Klientdataarkivet för socialvården har genomförts i enlighet med specifikationerna (utlåtande om samtestning).
 - På mellanbladet Tietoturvavaatimukset (Informationssäkerhetskrav) anges de informationssäkerhetskrav som gäller profilerna, inklusive tidsfrister.
 - Vid certifieringen ska bedömningsorganet för informationssäkerhet kontrollera att kraven uppfylls (informationssäkerhetsintyg).

Skyldigheter för tjänstetillhandahållare inom socialvården 1/3

- Enligt kunduppgiftslagen hör det till tjänstetillhandahållares skyldigheter inom socialvården att bland annat:
 - använda ett informationssystem som uppfyller de väsentliga kraven och som till sitt användningsändamål motsvarar tjänstetillhandahållarens verksamhet. Dessutom ska uppgifter om systemet finnas i Valvira's informationssystemregister (kunduppgiftslagen 31 §, 34 § 2 mom.)
 - Kraven ska också uppfyllas när informationssystemet används tillsammans med andra informationssystem som är avsedda att anslutas till det (integrationer).
 - ansluta sig som användare av Kanta-tjänsterna enligt de tidsfrister som anges i bestämmelserna (kunduppgiftslagen 7 § och 52 §).
 - närmare uppgifter om anslutningsskyldigheten inom socialvården på bild 8
 - fastställa rätten för yrkesutbildade personer inom socialvården eller andra personer som behandlar klientuppgifter att använda klientuppgifter ([kunduppgiftslagen 15 § 3 mom.](#)).
 - föra register över användarna av sina klientdatasystem och klientregister samt över deras rätt att använda dem ([kunduppgiftslagen 15 § 3 mom.](#))

Skyldigheter för tjänstetillhandahållare inom socialvården 2/3

- Ansvara för att de uppgifter som förs in i Kanta-tjänsterna är korrekta ([kunduppgiftslagen 4 § 3 mom.](#), [lagen om klienthandlingar inom socialvården 13 §](#))
- Införa de nya funktioner som krävs enligt bestämmelserna inom de fastställda tidsfristerna
 - övergångsbestämmelserna i 52 § i kunduppgiftslagen
 - På Kanta-tjänsternas sida med [publiceringstidtabeller](#) finns tidsangivelser för utvecklande av funktionerna enligt kunduppgiftslagen samt de **tidsfrister för införandet** som fastställts för aktörer inom socialvården
- Göra upp en informationssäkerhetsplan som hänför sig till informationssäkerheten och dataskyddet samt användningen av informationssystemen. Ansvaret för att planen görs upp och följs vilar på den ansvariga föreståndaren ([kunduppgiftslagen 27 §, 28 §](#))
 - [THL:s föreskrift 3/2021: Redogörelser och krav som ska tas in i informationssäkerhetsplanen](#)
 - [Bilaga 1 till föreskrift 3/2021: Mall för informationssäkerhetsplan](#)

Skyldigheter för tjänstetillhandahållare inom socialvården 3/3

- För uppföljningen och övervakningen samla in logguppgifter per register om all användning och allt utlämnande av klientuppgifter ([kunduppgiftslagen 25 §](#))
- Anmäla till den som producerar informationssystemtjänster och till Valvira om det finns en betydande avvikelse i uppfyllandet av de väsentliga kraven ([kunduppgiftslagen 41 §](#))
 - En betydande avvikelse innebär att informationssystemet inte uppfyller de väsentliga krav som ställs på det i kunduppgiftslagen
 - Exempel: Brist eller fel i ett informationssystem som kan utgöra en risk för klient- eller patientsäkerheten, informationssäkerheten eller dataskyddet eller för verksamheten inom social- eller hälsovårdstjänsterna
 - I kapitel 10.4 i [THL:s föreskrift 5/2021](#) specificeras väsentliga avvikelser närmare
- Anmäla till dataombudsmannen om det finns en avvikelse i fråga om dataskyddet vid uppfyllandet av de väsentliga kraven i informationssystemet ([kunduppgiftslagen 41 §](#))

Tidsfrister för sparande av klienthandlingar 1/2

- Tidsfrister för tjänstetillhandahållare inom den offentliga socialvården och för privata tjänstetillhandahållare som handlar för deras räkning:
 - serviceuppgifter för barnfamiljer, personer i arbetsför ålder och äldre personer: 1.9.2024 (tidsfrist för anslutningsskyldigheten)
 - serviceuppgifter inom barnskyddet: 1.3.2025
 - serviceuppgifter för personer med funktionsnedsättning: 1.9.2025
 - serviceuppgifter inom missbrukarvården: 1.3.2026
 - serviceuppgifter inom familjerättslig service: 1.9.2026
 - video- och ljudupptagningar: 1.10.2029

Tidsfrister för sparande av handlingar 2/2

- Tidsfrister för privata tjänstetillhandahållare inom socialvården (socialvård som grundar sig på ett avtal mellan tjänstetillhandahållaren och klienten):
 - serviceuppgifter för barnfamiljer, personer i arbetsför ålder, äldre personer och personer i arbetsför ålder: 1.1.2026 (tidsfrist för anslutningsskyldigheten)
 - handlingar som uppkommer i serviceuppgifter inom missbrukarvården: 1.3.2026
 - video- och ljudupptagningar: 1.10.2029
- En tjänstetillhandahållare inom socialvården kan efter att ha anslutit sig till Kanta-tjänsterna även lagra så kallade gamla handlingar (som uppkommit före anslutningen till Kanta-tjänsterna)
- Nationella datainnehåll inom socialvården finns i [Tjänsten för handlingsstrukturer och metadata inom socialvården](#) (Sosmeta)
 - Datainnehållet och kodlistorna inom hälso- och sjukvården finns i [Kodtjänsten](#). Även kodlistor som används i socialvårdshandlingarna finns i Kodtjänsten.

Vad innebär anslutningsskyldigheten för tjänstetillhandahållaren?

- Tjänstetillhandahållare inom socialvården (offentliga aktörer och privata som arbetar för dessas räkning) ska ha ett **certifierat klientdatasystem** till sitt förfogande **senast den 1 september 2024** (i praktiken redan tidigare) för att kunna ansluta sig till Klientdataarkivet för socialvården inom tidsfristerna
 - Inom den privata socialvården 1.1.2026
- **Det går inte att ansluta sig till Klientdataarkivet för socialvården med ett patientdatasystem!**
 - En tjänstetillhandahållare som har tillgång till ett patientdatasystem ska vidta de åtgärder som behövs för att tjänstetillhandahållaren ska få tillgång till ett ändamålsenligt klientdatasystem.
 - Patientdatasystemet stöder Patientdataarkivets profiler och tar hänsyn bland annat till lagstiftningen om hälso- och sjukvård. I certifieringen har patientdatasystemet kontrollerats mot Patientdataarkivets profiler, inte mot Klientdataarkivet för socialvården.
 - Om ett patientdatasystem används för behandling och sparande av klientuppgifter inom socialvården framgår detta senast i samband med försummelse av anslutningsskyldigheten.

Lagstiftning och ytterligare material

- [Lag om elektronisk behandling av klientuppgifter inom social- och hälsovården, det vill säga kunduppgiftslagen 784/2021\)](#)
- [Lag om klientens ställning och rättigheter inom socialvården \(812/ 2000\)](#)
- [Lag om klienthandlingar inom socialvården \(254/2015\)](#)
- [Föreskrift 1/2016: Föreskrift om klassificering av serviceuppgifterna inom socialvården](#)
- [Föreskrift 1/2021: Föreskrift om strukturen för klienthandlingar inom socialvården och om uppgifter som ska antecknas i klienthandlingarna](#)
- [Föreskrift 2/2021: Föreskrift om handlingar som ska förmedlas till aktörer utanför hälso- och sjukvården med hjälp av riksomfattande informationssystemtjänster](#)
- [Föreskrift 3/2021: Redogörelser och krav som ska tas in i informationssäkerhetsplanen](#)
- [Föreskrift 4/2021: Föreskrift om klassificering och certifiering av informationssystem för social- och hälsovården](#)
- [Föreskrift 5/2021: Föreskrift om väsentliga funktionella krav och informationssäkerhetskrav hos informationssystem inom social- och hälsovården](#)
- [Handboken Dokumentation i sektorsövergripande samarbete \(THL\)](#)
- [Behandling av klientuppgifter inom socialvården \(TSV, på finska\)](#)
- [Valvira webbsidor under Informationssystem inom social- och hälsovården](#)

Valvira

Sosiaali- ja terveysalan
lupa- ja valvontavirasto

Kontaktinformation

essi.haglund@valvira.fi

valvira.fi

[@ValviraViestii](#)

Vaikuttava valvonta – vastuulliset toimijat